

LA PARTICIPACIÓ CÍVICA EN ELS SERVEIS SOCIALS A CATALUNYA

**Propostes a l'avantprojecte
de Llei de Serveis Socials**
Octubre de 2005

Generalitat de Catalunya
Departament de Relacions Institucionals
i Participació

Sumari

Introducció	1
Abast de la Llei de Serveis Socials en matèria de participació	2
Principis generals de la participació cívica en els serveis socials	3
Els canals de participació	5
Els òrgans de participació ciutadana i associativa del sistema de serveis socials	6
El funcionament i l'organització del Consell General de Serveis Socials	11
Estructura del Consell General de Serveis Socials	15
Els consells territorials de serveis socials.....	17
Els consells municipals i supramunicipals de serveis socials	18
Altres modes de participació.....	19
Participació en els centres.....	20
Accés a la documentació administrativa.....	21
Disposicions complementàries	23
Altres recomanacions	24
Annex: proposta original del Departament de Benestar Social	25

Introducció

L'avantprojecte de Llei de Serveis Socials dedica el títol IV a la participació cívica en els serveis socials.

La Direcció General de Participació Ciutadana ha elaborat aquestes recomanacions en base a la proposta del Departament de Benestar i Família i als principis metodològics de la participació que s'apliquen a la Generalitat.

Aquestes propostes pretenen la incorporació dels beneficis de la participació ciutadana en la presa de decisions:

- Els ciutadans poden exercir els seus drets democràtics al canalitzar les seves demandes i cooperar amb els poders públics.
- Apareix la possibilitat de deliberar abans de prendre decisions.
- Les persones que participen poden expressar les seves preferències amb informació suficient.
- Els responsables polítics han de justificar que les seves decisions responen als interessos públics.
- Millora la qualitat de les decisions perquè es manifesten idees, opinions i preocupacions que d'una altra manera no hi arribarien als responsables.
- Les diferents entitats interactuen entre elles i es facilita la construcció de consensos.
- Es detecten conflictes potencials abans que no apareguin.
- Millora la implicació de la societat civil amb les decisions que es prenen.
- Els ciutadans tenen l'oportunitat de millorar el coneixement sobre el funcionament de les institucions.
- Millora el funcionament dels serveis públics.

Les recomanacions s'han elaborat en forma d'articulat per facilitar la comparació amb el redactat de la proposta inicial del Departament de Benestar i Família i per facilitar la seva utilització posterior.

Juntament amb cada proposta hi ha la justificació corresponent.

Abast de la Llei de Serveis Socials en matèria de participació

L'article 22 de la Llei 13/1989 disposa que els consells consultius s'han de crear per normativa de caràcter general, sense concretar-ne el rang. És important aconseguir la congruència entre el detall de la regulació i el rang de la norma per evitar l'aprovació de normativa que després s'incompleixi a la pràctica. Una norma aprovada pel Parlament excessivament detallista eliminaria tota flexibilitat i capacitat d'adaptació.

En matèria de participació, la Llei s'ha de limitar a crear el marc i els principis generals que permetin la incorporació de la ciutadania en la formulació de la política social de la Generalitat.

Per tant, la Llei s'hauria de limitar a:

- Enunciar els principis generals de l'ús de la participació en la presa de decisions.
- Establir la finalitat i els objectius de la participació.
- Enunciar els canals i els òrgans de participació.
- Definir la naturalesa, les funcions i els principis d'organització i de funcionament del Consell General de Serveis Socials.
- Definir els principis dels altres òrgans i modalitats de participació.
- Definir el dret d'accés a la documentació administrativa.

Aquest elements tenen vocació de permanència i tradueixen la voluntat dels responsables polítics d'aplicar els principis d'una administració relacional, pel que és lògica la seva regulació per llei.

La regulació detallada dels consells de participació s'hauria de desenvolupar reglamentàriament. Quan els òrgans de participació tenen un abast que no superen un departament, el desplegament de la Llei hauria de fer-se per Ordre de la consellera, d'acord amb els criteris generals sobre òrgans col·legiats de participació a la Generalitat de Catalunya. D'aquesta forma s'aconseguiria una regulació més flexible, es que podria canviar amb facilitat, en funció de l'avaluació de la participació i de l'evolució de la societat en cada moment.

Principis generals de la participació cívica en els serveis socials

Els principis generals tradueixen la voluntat política d'actuar d'acord amb els principis d'una administració relacional.

L'administració relacional compta entre els seus elements la recerca de l'interès general a través de la deliberació franca i honesta entre tots els sectors afectats. Idealment, hi ha la voluntat de construir el consens entre les parts implicades abans de prendre una decisió, si bé l'Administració no dimiteix de les seves funcions ja que, en darrera instància, és la responsable política davant el Parlament de Catalunya.

La participació ciutadana és l'instrument que permet la incorporació de la deliberació abans de la presa de decisions i es basa en el supòsit que la deliberació produeix aportacions que milloren aquestes decisions, facilita la governança en entorns complexos i acostava les institucions públiques a la ciutadania.

La participació no s'hauria de quedar exclusivament en la fase de formulació de polítiques públiques sinó que també hauria d'estendre's a la planificació, el seguiment de la gestió i l'avaluació dels serveis socials, a més dels centres on es presten els serveis. La participació no és només una manifestació de democràcia avançada sinó també una via per aconseguir una administració de qualitat.

Proposta:

<p style="text-align: center;">Títol IV</p> <p style="text-align: center;">La participació cívica en els serveis socials</p> <p>1. Principis generals</p> <ol style="list-style-type: none">1. El sistema de serveis socials opera d'acord amb els principis d'una administració relacional.2. Sempre que sigui possible, les decisions s'han de prendre amb la participació de la ciutadania.3. La planificació, el seguiment de la gestió i l'avaluació del sistema de serveis socials han d'incorporar els sectors socials afectats o implicats en els serveis socials.

La finalitat i els objectius de la participació

La finalitat de la participació en la Generalitat i en les altres administracions públiques que en són competents hauria de ser aconseguir serveis socials de qualitat, adaptats a una població que es caracteritza per la seva diversitat, de la què només apuntem algunes variables:

- Gènere.
- Edat.
- Nacionalitat.
- Estructura familiar.
- Entorn rural / entorn urbà.
- Estatut socioeconòmic.
- Discapacitats.

La participació respon a una finalitat definida i a uns objectius generals determinats. Aquest article és fonamental perquè permetrà l'avaluació futura de la pròpia participació i la conseqüent adaptació de l'estructura de participació a les necessitats del Departament de Benestar i Família.

Proposta:

2. La finalitat i els objectius de la participació

1. La finalitat de la participació és integrar la deliberació en els processos de presa de decisions per adequar el sistema de serveis socials a les necessitats de les persones i a la seva diversitat.
2. Els objectius de la participació són la implicació de tota la societat en els assumptes socials, la prevenció de la fragmentació social, la innovació en la prestació dels serveis i el reforçament de les xarxes socials de suport.

Els canals de participació

La participació requereix que estigui correctament canalitzada per evitar crear expectatives que després no es puguin acomplir.

El mode de participació habitual hauria de ser la participació associativa, en què diverses entitats representatives de la diversitat social debaten en un òrgan col·legiat de l'Administració. Les raons són diverses:

- La població catalana és suficientment nombrosa i està dispersa en un territori prou ample per dificultar la participació individual, almenys de forma habitual.
- La interlocució estable a través d'associacions permet la inclusió en la participació de persones que tenen menys disponibilitat de temps, ja que poden participar indirectament a través de les pròpies associacions.
- Les entitats i associacions tenen una estructura que els permet preparar les seves intervencions i realitzar aportacions amb més facilitat.
- Les entitats i associacions tenen una visió ampla dels serveis socials, el que facilita argumentacions basades en els interessos generals, alhora que representen sectors socials específics.
- Es fomenta l'associacionisme, perquè es converteixen en instruments útils per canalitzar demandes de la població.

Però la participació ha d'estar exclusivament en mans de les associacions. Certs projectes, ja sigui per la seva major rellevància, ja sigui pel seu impacte local, requereixen obrir la participació a tota la ciutadania.

Proposta:

3. Els canals de participació

1. La participació cívica en els serveis socials s'articula mitjançant els òrgans de participació establerts per aquesta llei; mitjançant processos participatius o mitjançant qualsevol altre acció que es consideri oportuna.

2. La forma habitual de participar en els òrgans de participació és a través d'entitats associatives.

Els òrgans de participació ciutadana i associativa del sistema de serveis socials

La Generalitat compta amb un nombre molt elevat d'òrgans de participació, que arriben a més d'un centenar. Aquesta dispersió tendeix a produir discursos excessivament fragmentats que dificulta la construcció de visions compartides.

En l'àmbit dels serveis socials actualment hi ha un consell que abasta la globalitat d'aquesta política, el Consell General de Serveis Socials; un consell orientat a una política específica (atenció primària) i tres consells orientats a sectors socials determinats (gent gran, infància i persones amb disminució).

Consells de participació actuals en matèria de serveis socials

Consell d'orientació general	Consell General de Serveis Socials
Consell orientat a polítiques específiques	Consell Sectorial de Serveis Socials d'Atenció Primària
Consells orientats a sectors socials específics	Consell Sectorial de Serveis Socials d'Atenció a la Gent Gran Consell Sectorial de Serveis Socials d'Atenció a les Persones amb Disminució Consell Sectorial de Serveis Socials d'Atenció a la Infància de Catalunya

En canvi, l'estructura de participació deixa buits en matèries com gènere i immigració i no cobreix la totalitat de les polítiques específiques (drogodependències, atenció a persones que surten d'institucions penitenciàries).

Recomanem simplificar l'estructura de participació en la Generalitat amb la transformació del Consell General de Serveis Socials i la supressió dels altres quatre. El Consell General s'hauria de constituir-se com un òrgan complex i obert compost per un ple i diverses comissions sectorials i funcionals en el seu si.

Proposta:

4. Òrgans de participació ciutadana i associativa

S'estableixen els òrgans de participació següents:

- a) El Consell General de Serveis Socials
- b) Els consells territorials de serveis socials
- c) Els consells locals de serveis socials.

Naturalesa i funcions del Consell General de Serveis Socials

És important explicitar el caràcter d'òrgan superior de la participació que hauria de tenir el Consell General de Serveis Socials per tres raons:

- Existeixen altres òrgans de participació que tracten, directament o indirecta, qüestions relacionades amb els serveis socials (Consell General de l'ICASS, Institut Català de les Dones, Consell del Voluntariat, Consell de la Gent Gran de Catalunya...).
- Continuen existint altres òrgans amb participació d'entitats i associacions, especialment de seguiment de polítiques públiques específiques (Renda Mínima d'Inserció, Observatori de la Infància i l'Adolescència).
- El Consell General de Serveis Socials assumeix les funcions deliberatives de caràcter estratègic: l'orientació general dels serveis socials, la normativa de caràcter general, els pressupostos i la memòria anual.
- El Consell General pot trametre les seves conclusions a altres òrgans de participació de la Generalitat.

A més, el Consell General de Serveis Socials hauria d'estendre les seves competències al seguiment del desplegament de les polítiques en matèria de serveis socials, a través del seguiment de l'execució del pressupost i dels plans i actuacions.

En aquest marc, el Consell General també podria assumir algunes funcions de coordinació entre l'administració de la Generalitat i l'administració local i entre l'administració, el tercer sector i l'àmbit privat.

Finalment, pot ser un instrument d'*accountability* i esdevenir un lloc on l'administració comuniqui aquelles actuacions més directament vinculades amb la societat civil: les subvencions, els convenis i les sancions.

Per evitar una sobrecàrrega de funcions sobre el Consell General, s'apunta la necessitat de què sigui un òrgan col·legiat de caràcter complex, amb òrgans col·legiats interns amb especialització funcional.

Proposta:

5. Naturalesa i funcions del Consell General de Serveis Socials.

1. El Consell General de Serveis Socials és l'òrgan superior de participació en matèria de serveis socials i resta adscrit al departament competent en matèria de serveis socials.
2. Correspon al Consell General de Serveis Socials:
 - a) Deliberar sobre l'orientació general dels serveis socials a Catalunya.
 - b) Emetre un informe anual sobre l'estat dels serveis socials a Catalunya, que ha de remetre al Govern perquè doni compte al Parlament de Catalunya.
 - c) Debatre i emetre informes preceptius sobre els projectes de normativa general i els projectes de plans d'actuació en matèria de serveis socials abans de la seva aprovació.
 - d) Debatre i emetre informes sobre els avantprojectes de pressupost i la seva liquidació i la memòria del Departament.
 - e) Coordinar les actuacions de les administracions públiques i les actuacions desenvolupades per entitats privades.
 - f) Fer el seguiment de l'execució dels plans i programes.
 - g) Fer el seguiment de l'execució dels pressupostos.
 - h) Formular propostes i recomanacions per millorar la prestació dels serveis socials.
 - i) Deliberar sobre totes aquelles qüestions que li siguin sotmeses, a iniciativa de la persona titular del Departament competent.
 - j) Trametre les seves conclusions a altres consells de participació de la Generalitat.
 - k) Aquelles altres funcions que li siguin atribuïdes per llei o reglament.

3. Amb caràcter periòdic, el Departament competent ha d'informar el Consell General de Serveis Socials de les següents actuacions:

a) Les sancions imposades a Catalunya per incompliment de la normativa de serveis socials.

b) La concessió de subvencions i ajudes a entitats privades de serveis socials.

c) Els convenis i acords signats amb entitats privades de serveis socials.

4. El Consell General desenvoluparà les seves funcions en el Ple o en alguna de les seves comissions, segons es determini reglamentàriament.

El funcionament i l'organització del Consell General de Serveis Socials

En aquesta proposta s'ha eliminat tota referència explícita al Departament de Benestar i Família que hi havia en la versió original per evitar que un canvi en l'estructura departamental de la Generalitat deixi obsoleta aquesta regulació.

En la participació cívica, el rol de l'administració no pot ser el d'un participant més, perquè:

- L'Administració té la responsabilitat de definir l'agenda política i de realitzar propostes al Consell, cosa que el situa en un plànol diferent.
- L'Administració està composta per una pluralitat d'òrgans (departaments) que han de debatre entre ells, però que han d'acabar amb una postura unitària davant els representants de la societat civil.
- L'Administració és qui ha de prendre nota dels resultats de la participació i, en darrera instància, decidir què pren en consideració i què no a l'hora de prendre decisions, el que inclou una fase de negociació interdepartamental.

Tradicionalment, els consells compten amb un nombre fix de representants de la Generalitat que en el cas de l'actual Consell General es traduïa en 22 persones del total de 54 membres. Aquesta preponderància es deu a dos factors:

- En el disseny tradicional dels òrgans de participació hi ha un cert component relacionat amb la coordinació interdepartamental. La presència de representants de diversos departaments s'explica perquè la conformació de la voluntat és departamental i no global de tota la Generalitat.
- Es pressuposa que el resultat de la participació ha de ser monolític, amb votació final. Però el resultat d'una deliberació difícilment és una conclusió de consens sinó un document on es recull els punts de consens, els punts majoritaris i les aportacions minoritàries.

En canvi, entenem que l'interès d'un òrgan de participació rau en la participació de la societat civil i que és convenient separar les funcions de participació de les funcions de coordinació interdepartamental. En concret, recomanem que la responsabilitat de la representació de la Generalitat recaigui en una sola persona, acompanyada de les persones que consideri necessari en cada moment.

Per aquest motiu, i per les seves funcions simbòliques i moderadores, la presidència, hauria de recaure en la persona titular del Departament, llevat que delegués aquesta funció en un alt càrrec, atès l'interlocutor de l'administració amb la societat civil ha de ser una persona de la confiança política del màxim responsable del Departament.

El Consell General pot prescindir de la figura del vicepresident atès que la sentència del Tribunal Constitucional de 6 d'abril de 1999 deixa sense caràcter bàsic l'apartat 2 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de Règim Jurídic de les Administracions Públiques i del Procediment Administratiu Comú.

Aquesta simplificació de la representació de la Generalitat tindria l'efecte positiu d'estalviar convocatòries a alts càrrecs de l'Administració quan es tractin qüestions que no els afecten directament i, al contrari, flexibilitzaria l'assistència d'altres membres de l'administració, en funció de la matèria que s'hauria de debatre.

Pel que fa a la composició de la resta del Consell General, s'hauria de garantir la presència en la deliberació de la pluralitat de valors i interessos presents a la societat, a través de:

- La representativitat de les entitats. Les entitats manifestament representatives com els agents socials o les federacions de segon nivell han de ser presents en el Consell General de Serveis Socials. No s'esmenta explícitament, però el redactat de la proposta possibilitaria, si es cregués oportú, la realització d'eleccions entre les entitats o la presència per sorteig per garantir la presència d'entitats més petites.
- La inclusió de tots els sectors socials. Les entitats que són presents han de garantir la presència en el debat de la diversitat social, ideològica, d'interessos i territorial existent a Catalunya, de forma que ningú no en quedi exclòs.
- L'obertura. Es tractar d'aconseguir que tothom que té alguna cosa a dir hi sigui present, encara que la presència sigui puntual i no s'estigui enquadrada en una associació.

Per aconseguir marcs de diàlegs amples, es possibilitaria la interacció amb altres òrgans de participació de la Generalitat i, inclús, la realització de sessions conjuntes, amb l'objectiu de construir reflexions compartides.

Finalment, es possibilita la presència de persones especialment qualificades que permetin elevar el nivell de la deliberació i millorar la qualitat de les propostes realitzades pel Consell.

Proposta:

6. Organització i funcionament del Consell General de Serveis Socials.

1. Un reglament regularà l'organització i el funcionament del Consell General de Serveis Socials, d'acord amb els principis generals que disposa aquest article i dels criteris sobre òrgans col·legiats de participació de la Generalitat de Catalunya.

2. El Consell General de Serveis Socials es reuneix a convocatòria de la persona titular del Departament, que exercirà les funcions de la presidència. No obstant l'anterior, podrà delegar aquestes funcions en un alt càrrec, exclusivament.

3. La persona titular del Departament, o l'alt càrrec en qui delegui, anirà acompanyada per aquelles persones al servei de la Generalitat que sigui oportú en funció de les matèries que s'hagin de tractar.

4. El departament competent en matèria de serveis socials ha de posar a disposició del Consell General de Serveis Socials els mitjans personals i materials necessaris per complir les seves funcions. Una persona al servei de la Generalitat adscrit al Departament competent en serveis socials exercirà les funcions de la secretaria.

5. La composició haurà de respectar els principis de representativitat, inclusió i obertura:

- Representativitat. Hi formaran part les entitats i associacions manifestament representatives de la ciutadania i en l'àmbit dels serveis socials. La composició haurà de ser respectuosa amb la diversitat de la societat.
- Inclusió. S'han d'establir mecanismes per evitar l'exclusió de valors o interessos territorials, socials o sectorials relacionats amb les matèries que es debaten en el Consell i garantir-ne l'equilibri.
- Obertura. El reglament preveurà els mecanismes que garanteixin l'accés puntual de grups o persones, encara que no estiguin formalment associats, quan sigui objectivament necessari a causa de la matèria que és sotmesa a debat.

6. En tot cas, hi haurà representants dels ens locals i de les persones usuàries i entitats representatives dels interessos ciutadans, empresarials, sindicals i professionals i de les entitats d'iniciativa social.

7. Per raons d'oportunitat, podran assistir a les sessions representants d'altres òrgans de participació de la Generalitat. També es podran realitzar deliberacions conjuntes.

8. El Consell General de Serveis Socials pot sol·licitar la participació de totes aquelles persones que, pels seus coneixements, per la responsabilitat que desenvolupen o per altres motius, estan en condicions de realitzar aportacions d'interès.

Estructura del Consell General de Serveis Socials

La creació de nous consells sectorials o el manteniment dels actuals, com a òrgans col·legiats independents, amb funcions consultives al marge del Consell General, pot ser una font d'ineficiències.

Aquesta pluralitat de consells sectorials pot provocar una *segmentació* de la deliberació ja que cada òrgan sectorial es pot veure limitat en la seva perspectiva i perdre la visió de conjunt. A més, els responsables polítics poden veure's en una pressió creuada que dificulti la presa de decisions, perquè cada òrgan de participació podria arribar a conclusions diferents sobre matèries similars, sinó és la mateixa.

En segon lloc, algunes de les entitats (FMC, ACM, col·legis professionals...) estan presents en diversos d'aquests òrgans, el que suposa una multiplicació dels esforços que han de dedicar a la participació i els pot restar capacitat per realitzar propostes.

En tercer lloc, el sistema de serveis socials, com indica el seu nom, no pot separar unes parts de les altres com si fossin independents, ja que estan interrelacionades.

En conclusió, és millor integrar la participació en un sol òrgan general de caràcter complex que contempli canals de deliberació especialitzada (comissions) i sigui capaç d'acollir el conjunt d'entitats que tenen voluntat de participar. El nou Consell General hauria de substituir la totalitat de consells sectorials que existeixen actualment i, en conseqüència, aquests s'haurien de suprimir.

Proposta:

7. Estructura del Consell General de Serveis Socials.

1. El Consell General de Serveis Socials s'estructura en:
 - El Ple.
 - Les comissions funcionals.
 - Les comissions sectorials.

2. El Ple tracta aquelles matèries de caràcter estratègic que tenen major importància pel sistema de serveis socials. En especial, les que estan relacionades amb la planificació.

3. Les comissions funcionals segueixen, de forma permanent, el desenvolupament de la gestió i de la programació dels serveis socials.

4. Les comissions sectorials tracten de forma especialitzada sobre la planificació, la programació i l'ordenació de sectors concrets dels serveis socials.

5. El nombre i funcions de les comissions es determinaran reglamentàriament. Així mateix, el reglament regularà la relació entre el Ple i les comissions. També es podran crear comissions temporals per deliberar sobre projectes concrets.

Els consells territorials de serveis socials

No es proposen canvis significatius respecte la proposta original de Benestar i Família, llevat de les referències a l'ordenació territorial de Catalunya.

Les referències han de ser vagues necessàriament perquè encara no s'ha concretat l'ordenació territorial de Catalunya.

Proposta:

8. Els consells territorials de serveis socials

1. A iniciativa de l'entitat supramunicipal corresponent, es constituïran consells territorials de serveis socials en els àmbits que defineixi l'ordenació territorial de Catalunya.
2. Els consells territorials de serveis socials són òrgans col·legiats de participació comunitària per a l'assessorament i consulta en matèria de serveis socials .
3. La determinació de la seva composició i del seu règim de funcionament serà competència de l'entitat supramunicipal corresponent.

Els consells municipals i supramunicipals de serveis socials

Aquests consells haurien de ser els òrgans de participació de major proximitat a la ciutadania. En el cas en què l'ajuntaments està legalment obligat a prestar serveis socials el consell hauria de ser d'abast municipal. En el cas en què és necessària l'agrupació de municipis per la seva adequada prestació, el consell hauria de ser d'abast supramunicipal.

Proposta:

9. Els consells municipals de serveis socials

1. A iniciativa dels ajuntaments que legalment estiguin obligats a prestar serveis socials, es constituirà un consell municipal de serveis socials.
2. Els consells municipals de serveis socials són òrgans col·legiats de participació comunitària per a l'assessorament i consulta en matèria de serveis socials en els municipis.
3. En els municipis que disposin d'una organització en districtes o d'entitats municipals descentralitzades, l'Ajuntament pot crear consells de serveis socials en aquest àmbit.
4. La determinació de la composició i el règim de funcionament dels consells municipals i, si escau, de districte o d'entitat municipal descentralitzada, és competència de cada municipi.

10. Els consells supramunicipals de serveis socials

1. Els municipis que s'han d'agrupar per gestionar les àrees bàsiques de serveis socials, d'acord amb el que preveu aquesta llei, o, si escau, el consell comarcal, han de crear consells de participació amb la finalitat que estableix l'article anterior.
2. La composició i el funcionament d'aquests consells és competència de l'ens associatiu de gestió o, si escau, del consell comarcal.

Altres modes de participació

Entenem que les administracions no han de fomentar l'elaboració de programes i accions que tinguin per objecte establir processos participatius perquè la participació no és, en si mateixa, un programa sinó que és un procés que forma part de la presa de decisions.

En tot cas, les activitats vinculades a la presa de decisions (la planificació i programació, la implementació i monitorització de la gestió dels serveis públics i l'avaluació de tot el sistema) haurien de fer-se de forma participativa.

Proposta:

11. Altres modalitats de participació

1. Les administracions públiques competents en matèria de serveis socials han de realitzar processos participatius en la planificació, la gestió i l'avaluació dels serveis socials.
2. Als efectes d'aquesta llei, s'entén per processos participatius aquells que, de manera integral, contempen les tres fases següents:
 - a) Fase d'informació, mitjançant la qual es difon a la ciutadania el projecte sobre el qual es vol demanar la participació
 - b) Fase de debat ciutadà, mitjançant el qual, i emprant les metodologies adequades, es promou el debat de la ciutadania i se'n recullen propostes.
 - c) Fase de retorn, mitjançant la qual es trasllada a les persones participants el resultat del procés participatiu

Participació en els centres

El redactat proposat és similar al que apareix en la Llei 26/1985, de 27 de desembre, de Serveis Socials, actualment en vigor.

Aquests redactat és suficient per impulsar dinàmiques participatives en els centres on es presten serveis socials.

Proposta:

12. Participació en l'àmbit dels centres

En tots els centres públics on es prestin serveis socials o es realitzin activitats socials i en els privats que rebin finançament públic, s'han d'establir procediments de participació democràtica de les persones usuàries o de les seves famílies en la forma que es determini reglamentàriament.

Accés a la documentació administrativa

L'accés a la informació és imprescindible per una bona participació cívica, però també és un requisit imprescindible per una Administració que dona comptes de les seves actuacions.

D'acord amb l'article 105 de la Constitució Espanyola i l'article 37 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de Règim Jurídic de les Administracions Públiques i del Procediment Administratiu Comú, l'accés a la informació es configura com un dret.

Aquest dret ha de ser especialment reforçat en el cas de les entitats que participen en la presa de decisions. D'aquí es deriva que puguin tenir accés a informacions que no es poden difondre però que puguin ser necessàries per prendre decisions, pel que s'estableix un deure de reserva.

Respecte els informes i recomanacions, aquests serien públics, si bé els mitjans d'accés s'haurien de decidir en funció de dos variables:

- El cost per l'Administració.
- L'accessibilitat pel ciutadà.

Finalment, s'introdueix la possibilitat de què el Consell General de Serveis Socials realitzi una tasca de mediació en aquells casos en què l'administrat no accepti la negativa a l'accés a la documentació administrativa. En aquest cas, s'estalviaria el contenciós administratiu i s'establiria un procediment més àgil i barat per les dues parts en què l'administració hauria de justificar de forma fonamentada la seva negativa.

Proposta:

13. Dret a accedir a la documentació administrativa

1. Els ciutadans i les entitats que intervenen en processos de participació tenen dret a accedir a la informació administrativa necessària per desenvolupar les seves funcions. Es considera que tenen un interès legítim i directe.
2. Es regularà per reglament el dret dels membres dels òrgans consultius a accedir a la documentació que estigui en poder de l'Administració, d'acord amb la legislació vigent. En cap cas l'accés a la informació comporta el dret a difondre dades de caràcter personal i, en cas necessari, estaran obligats a guardar reserva d'aquestes dades.
3. El Departament competent en serveis socials ha de garantir la difusió i accessibilitat dels seus informes i recomanacions pels mitjans més adequats, en funció dels costos per l'Administració i de les capacitats de les persones que volen accedir a la informació.
4. En cas de conflicte, una comissió funcional del Consell General de Serveis Socials mediarà entre l'Administració i les persones que volen accedir a la informació.

Disposicions complementàries

D'acord amb el que s'ha anat exposant anteriorment, seria necessari introduir les disposicions complementàries que es proposen.

Proposta:

Disposició addicional

Els consells sectorials de la Generalitat de Catalunya en matèria de serveis socials queden substituïts per comissions sectorials del Consell General de Serveis Socials. En conseqüència, queden suprimits:

- El Consell Sectorial de Serveis Socials d'Atenció a la Gent Gran.
- El Consell Sectorial de Serveis Socials d'Atenció a les Persones amb Disminució.
- El Consell Sectorial de Serveis Socials d'Atenció Primària.
- Els Consell Sectorial de Serveis Socials d'Atenció a la Infància de Catalunya.

Disposició transitòria.

Els òrgans esmentats en la disposició addicional continuaran existint i exercint les seves funcions fins que un reglament creï les corresponents comissions sectorials del Consell General de Serveis Socials.

Altres recomanacions

Introduir en l'articulat de la Llei una referència a la coordinació interadministrativa, que hauria d'anar separada de la regulació sobre la participació cívica. En concret, seria convenient crear una Comissió Interdepartamental de Serveis Socials.

Annex

Proposta original del Departament de Benestar Social

Títol IV

Participació cívica en els serveis socials

Principi participatiu. Garantia i abast de la participació cívica

2. Les administracions públiques han de fomentar la participació de la ciutadania en general, dels col·lectius de persones usuàries, i de les institucions i entitats de serveis socials en la planificació, gestió i avaluació del sistema de serveis socials.

3. La participació té com a finalitats essencials contribuir a que les prestacions del sistema responguin a les necessitats de les persones i dels diferents col·lectius, innovar les formes de prestació, evitar la fragmentació social, estimular la implicació de tots en la solució dels problemes socials i el reforçament de les xarxes socials de suport.

Modalitats de participació

La participació cívica en els serveis socials s'articula mitjançant els òrgans de participació establerts en aquesta llei, els programes i les accions que tenen per objecte establir processos participatius, i les altres mesures que es considerin adequades a les finalitats que preveu l'apartat 2 de l'article anterior.

Participació orgànica

La participació orgànica en els serveis socials es fa efectiva mitjançant els òrgans de caràcter consultiu següents:

- a) El Consell General de Serveis Socials
- b) Els consells territorials de serveis socials
- c) Els consells sectorials de serveis socials
- d) Els consells municipals de serveis socials.

El Consell General de Serveis Socials. Naturalesa i funcions

1.El Consell General de Serveis Socials és un òrgan col·legiat de caràcter participatiu i consultiu en matèria de serveis socials. Està adscrit al departament competent en matèria de serveis socials.

2.El Consell General de Serveis Socials té les funcions següents:

- a. Emetre informe preceptiu i previ als projectes normatius i als plans d'actuació en matèria de serveis socials
- b. Formular propostes, recomanacions o suggeriments destinats a la millora dels serveis de les administracions públiques amb competències en matèria de serveis socials.
- c. Emetre un informe anual sobre l'estat dels serveis socials a Catalunya, que ha de remetre al Govern perquè doni compte al Parlament de Catalunya
- d. Garantir a la ciutadania la màxima difusió i accessibilitat dels seus informes, recomanacions, així com de tota la informació que estigui a la seva disposició per tots el mitjans tecnològics de què disposi

- e. Realitzar la tasca de seguiment sobre l'aplicació i nivell d'execució dels diversos plans i programes sobre serveis socials
 - f. Fer el seguiment dels pressupostos aprovats destinats a actuacions de serveis socials i del seu compliment
 - g. Aquelles altres funcions que li són atribuïdes per llei o reglament
3. El departament competent en matèria de serveis socials ha de facilitar al Consell General de Serveis Socials els mitjans personals i materials necessàries per complir les seves funcions. Amb caràcter periòdic també ha d'informar-lo de les següents actuacions:
- a. Les sancions imposades a Catalunya per incompliment de la normativa de serveis socials
 - b. La concessió de subvencions i ajudes a entitats privades de serveis socials
 - c. Els convenis i acords signats amb entitats privades de serveis socials

El Consell General de Serveis Socials. Regles d'organització i funcionament

1.El Consell General de Serveis Socials està presidit pel titular del departament competent en matèria de serveis socials. Formen part del mateix representants del Departament de Benestar i Família, de les entitats de representació dels ens locals, de les associacions de persones usuàries, de les associacions d'entitats d'iniciativa social del sector, i d'entitats representatives dels interessos ciutadans, empresarials, sindicals i professionals, segons es determini reglamentàriament.

2.La composició i el règim de funcionament del Consell s'ha de desenvolupar per reglament.

3.El Consell General de Serveis Socials pot demanar la participació en el seves sessions de persones que, pels seus coneixements relacionats amb els serveis socials o per les responsabilitats que desenvolupen, poden realitzar aportacions d'interès per a les funcions assignades al Consell.

Els consells territorials de serveis socials

1. Els consells territorials de serveis socials són òrgans col·legiats de participació comunitària per l'assessorament i consulta en matèria de serveis socials en cada àmbit supramunicipal de Catalunya (vegueries), que s'han de crear a iniciativa de les corresponents entitats locals.

2. La determinació de la seva composició i del règim de funcionament serà competència de l'entitat local corresponent.

NOTA: La redacció d'aquest precepte opta per la utilització d'una denominació genèrica (consell territorial), amb l'objectiu de permetre l'encaix necessari amb el que finalment determinin l'Estatut i les lleis respecte de l'organització territorial de Catalunya.

Els consells municipals de serveis socials

1. Els consells municipals de serveis socials són òrgans col·legiats de participació comunitària per a l'assessorament i consulta en matèria de serveis socials en els municipis de més de 20.000 habitants. S'han de crear a iniciativa dels corresponents ajuntaments. En els municipis que disposin d'una organització en districtes o d'entitats municipals descentralitzades, l'Ajuntament pot crear també consells de serveis socials territorials.

2. La determinació de la composició i el règim de funcionament dels consells municipals i, en el seu cas, de districte, és competència de cada municipi.

Els consells supramunicipals de serveis socials

1. Els municipis amb població inferior a 20.000 habitants que s'han d'agrupar per gestionar les àrees bàsiques de serveis socials d'acord amb el que preveu aquesta llei o, en el seu cas, el consell comarcal, han de crear consells de participació amb la finalitat que estableix l'article anterior.

2.La composició i el funcionament d'aquests consells és competència de l'ens associatiu de gestió o, en el seu cas, del consell comarcal.

Els consells sectorials de serveis socials

1.Les administracions públiques han de promoure la creació de consells sectorials de serveis socials amb l'objectiu de canalitzar la participació de les diferents entitats i agents interessats en el desenvolupament de les diferents polítiques de serveis socials. La seva composició i funcionament s'ha de determinar en la norma de creació.

2.Els consells sectorials creats per la Generalitat de Catalunya han de participar en el Consell General de Serveis Socials.

Altres modalitats de participació

1.Les administracions públiques competents en matèria de serveis socials han de fomentar l'elaboració de programes i accions que tinguin per objecte establir processos participatius en la planificació, gestió i avaluació del serveis socials.

2.Als efectes d'aquesta llei, s'entén per processos participatius aquells que de manera integral contemplin les tres fases següents:

- a) Fase d'informació, mitjançant la qual es difon al conjunt de la ciutadania el projecte social sobre la qual es vol demanar la participació
- b) Fase de debat ciutadà, mitjançant el qual i emprant les metodologies adequades es promou el diagnòstic, el debat i les propostes de la ciutadania

3.Fase de retorn, mitjançant la qual es trasllada a les persones participants i al conjunt de la ciutadania el resultat del procés participatiu

Participació en l'àmbit dels centres

En tots els centres públics on es prestin serveis socials o es realitzin activitats socials i en els privats que rebin finançament públic, s'han d'establir procediments de participació democràtica de les persones usuàries o de les seves famílies en la forma que es determini reglamentàriament.

Informació ciutadana

1.La informació ciutadana i a les entitats que desenvolupen activitats relacionades amb els serveis socials és un requisit indispensable per a l'efectivitat del principi de participació i, en conseqüència, de l'aplicació dels procediments participatius previstos en els articles anteriors.

2.Les normes que dictin les diferents administracions públiques per al desenvolupament del que preveu aquest títol hauran de garantir el dret de les persones a disposar de la informació prèvia necessària per tal que els mecanismes de participació puguin complir adequadament els seus objectius.